

מסע למידה – הקדמה לחומש שמות

הקדמה למורה:

שם המסע: כל סוף הוא התחלת חדשה...

שם המורים המפתחים: דוד גבאי, מאיר סברג ושני אהרון

שם בית הספר: אמית המר בנים רחובות, בית חינוך אמי"ת י' אשדוד

תחום הדעת: תנ"ר

שכבת גיל: כיתה ח'

נושא המסע: מבריאה גשמית לבריאה רוחנית

אורך המסע: 4 ש"ש

מלכתי/ממ"ד: ממ"ז

שם התלמיד:

הרעין הגדול:

חומש שמות הוא החלק הסופי של סיפור הבריאה הקודם לו המוצג בספר בראשית, כי אין עולם בלי תורה ועם ישראל.

וכשהאדם מכיר את התמונה המלאה אז.... הוא פשוט חושב אחרת!

רגע לפני שמתחלים את החומש המויחד חומש שמות, אנחנו נעצור ונתבונן מהו החומש זהה, מה מייחד אותו? האם הוא חומש בפני עצמו שמתחל משוה חדש או שהוא ממשי את החומש הקודם לו – בראשית?

לאורך המסע תלמדו להתרמצות בפסוקי המקרא, לזהות פרשה, פרק ופסוק ולראות את הרצף בין סיפוריו המקראי השוניים, לדף ולחרגיש את דפי החומש.

במסע זה נגלה כמה נקודות מעניינות.

از שיהה מסע מהנה....

תחנה ראשונה:

❖ צפה בסרטון הבא:

<https://youtu.be/IOjA1NJZLos>

וכתוב מספר נקודות שעולות לך בעקבות הסרטון שראית.

לאחר מכן צפה בסרטון הבא:

<https://www.hidabroot.org/article/1124539ktjr>

וכתוב מחדש מספר נקודות שעולות לך בעקבות הסרטון שראית:

✓ האם קיימ שוני בזווית ראייתך בין הסרטון הראשון לשני?

במידה וכן, מה גרם לזווית הראייה שלך להשתנות?

✓ האם אתה מכיר דוגמאות נוספות לסרטון שראית מחיי היום יום שלך?

תחנה שנייה:

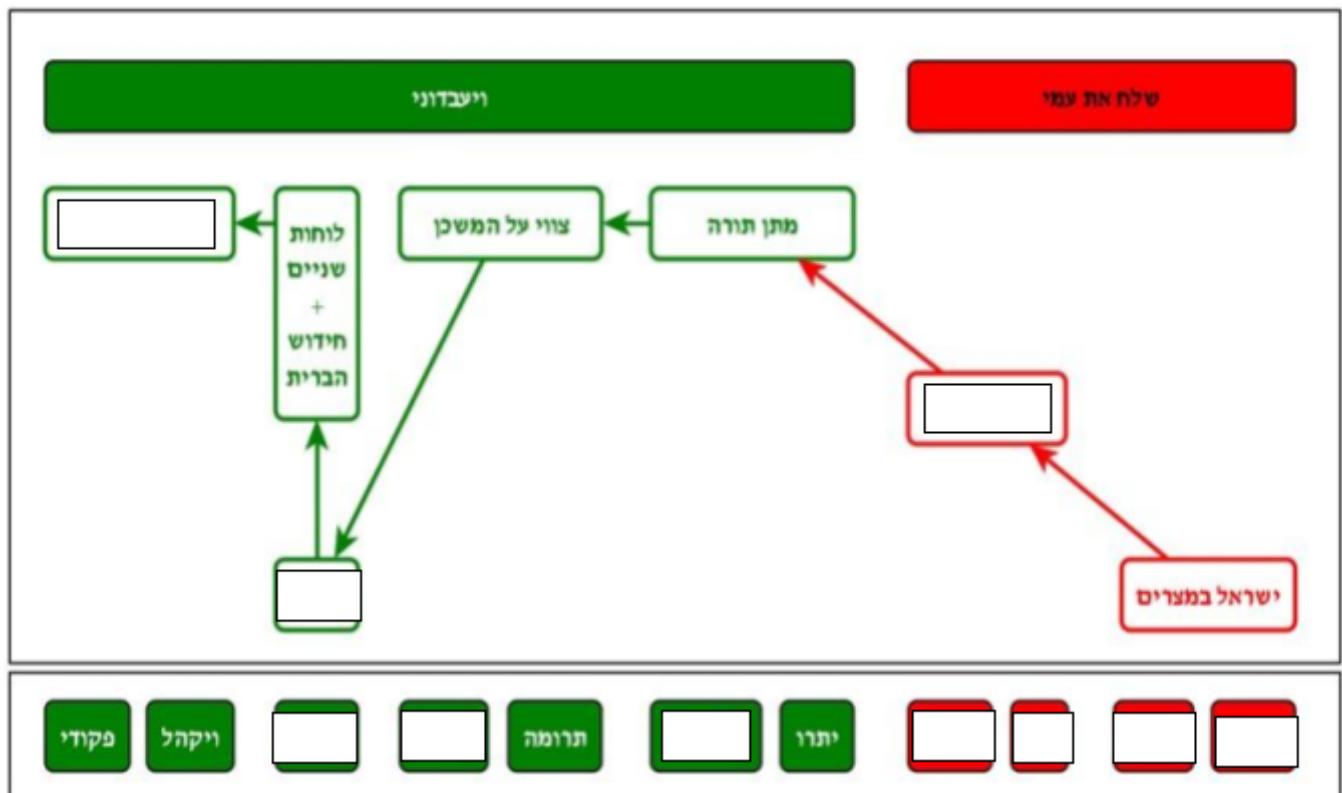
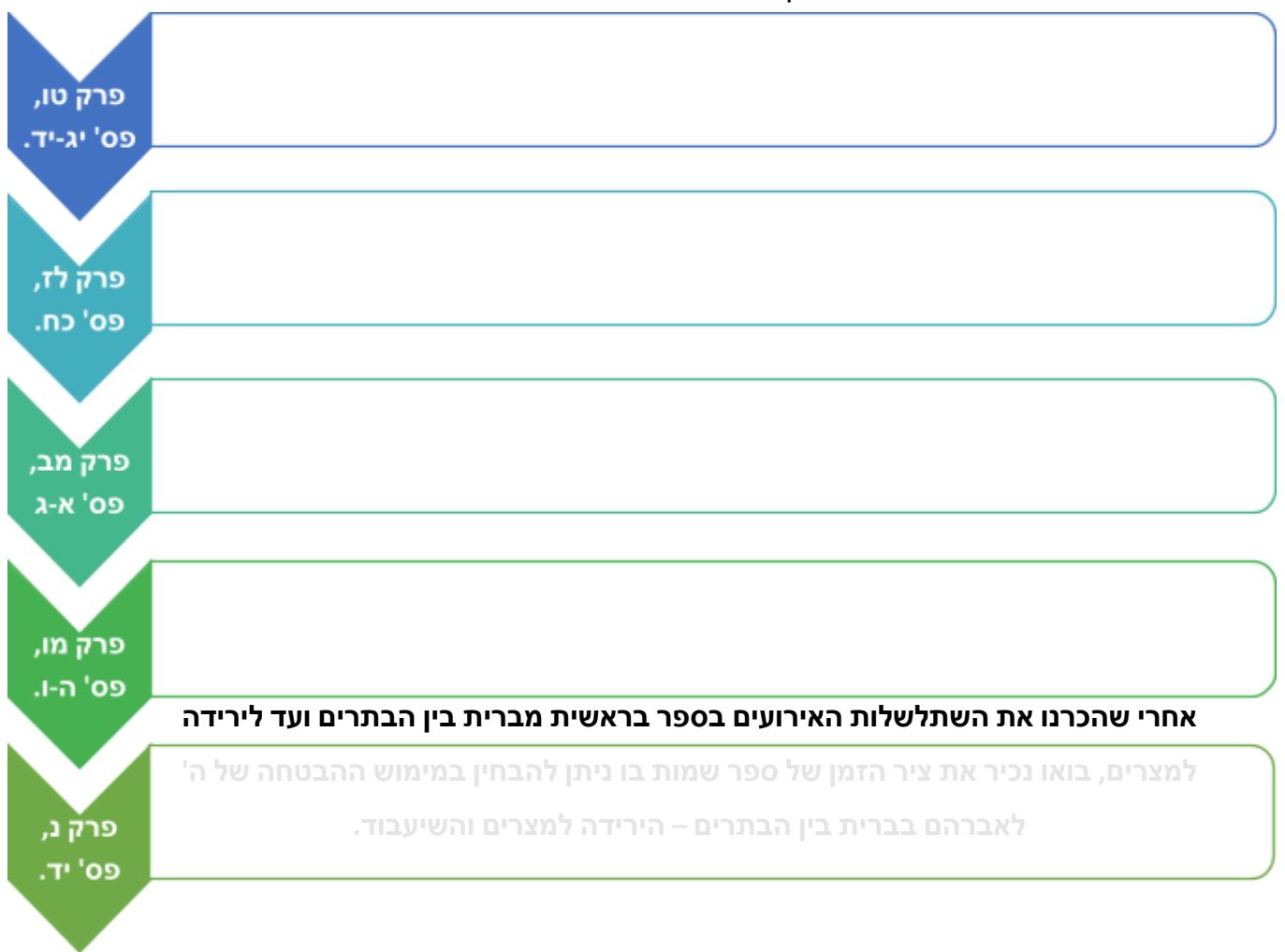
תלמיד יקר, ב意义上 זה אנו רוצים להכיר את התמונה הרחבה של ספר שמות. הספר מפגיש אותנו לראשונה עם עם ישראל, מה הסיפור של העם? כיצד נוצר? וכייז המהלך של ספר שמות הוא המשך לסיפור הבရית? זווית הראייה הרחבה מאפשר לנו להבין יותר טוב את הספר וגם בסופו של דבר את עצמוו.

עכשו נפנה להכיר את המבנה של הספר כולם.

[ציר הזמן](#)

❖ לפניך ציר הזמן של ספר בראשית, פתח את החומש בפרק ובסעוק המבוקש וכתוב

אותו בתרשימים הזרימה שלפני:

תחנה שנייה: חקר – אפשרי במידה בכיתה.

לפניכם 2 דמויות ענקיות הנוטנות פירוש על הקדמה של חומש שמות:

1. הרמב"ן – רבי משה בן נחמן

מי היה הרמב"ן? [קראו כאן](#)

לאחר שקרأتם על הרמב"ן נעברו לקרוא את פירושו להקדמה על ספר שמות.

ונתיחד ספר 'ואלה שמות' בעניין הגלות הראשונות, הנגזר בפירוש (בבראשית טו, יג) ...
ובגאולה ממנה. ולכן, חזר והתחיל בשמות יורדי מצרים ומספרם, אף על פי שכבר נכתב
זה. בעבר (מן פנוי) כי ירידתם שם הוא ראשית הגלות, כי מאז הוחל (התחילת). והנה הגלות
איןנו נשלים עד יום שובם (עד מתי ישחורי) אל מקומם ועל מעלה אבותם ישבו. וכשיצאו
מצרים, אף-על-פי שייצאו מבית עבדים- עדין יחשבו גולים, כי היו בארץ לא-לهم,
נbowים במדבר.. וכשכאו אל הדר סיני ועשו המשכן ושב הקב"ה והשרה שכינתו ביניהם-
או שבו אל מעלות אבותם... ואז נחשבו גולים. ולכן נשלים הספר הזה בהשלימו עניין
הmeshken ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד:

ב כדי להבין את פירוש הרמב"ן עליו למצוות לכל ציטוט את המשפט המקביל בלשונו
(היעזרו במחסן המשפטים למטה):

הדברים בלשונו:

ציטוט דברי הרמב"ן:

- ונתיחד ספר 'ואלה שמות'
בעניין הגלות הראשונות, (הנגזר בפירוש
בבראשית טו, יג) ובגאולה ממנה
- ולכן, חזר והתueil בשמות יורדי
מצרים ומספרם, אף על פי שכבר נכתב
זה
- בעבר כי ירידתם שם הוא
ראשית הגלות,
- . כי מאז הוחל והנה הגלות
איןנו נשלים עד يوم שובם אל מקומם
ועל מעלה אבותם ישבו
- וכשיצאו מצרים, אף-על-פי
שייצאו מבית עבדים- עדין יחשבו גולים,
כי היו בארץ לא-לهم, נbowים במדבר..

- וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן
ושב הקב"ה והשרה שכינתו
ביןיהם - אז שבו אל מעלות
אבותם... ואז נחשבו גאולים
- ولكن נשלם הספר הזה בהשלימו
ענין המשכן ובஹوت כבוד ה' מלא
אותו תמיד:

מחסן המשפטים:

- ולכן ספר שמות משלים ומוסים בעניין הקמת המשכן והשראת השכינה.
- המყודד בספר שמות שעוסק בעניין הגלות הראשונה ובגאולה ממנה
- כי מהיומם שהתחילה הגלות ועד לחזרת עמי' לנהלתם והגיעם לדרגת אבותם, אינה
מסתיימת הגלות
- ורק כאשר עמי' מגיעים למעמד הר סיני, ובונים את המשכן והקב"ה משרה את
שכינתו עליהם, רק אז שבו עמי' אל מעלה אבותם ואז נחשבו הם **לגאולים** (=
שנגאלו)
- ואפלו שיצאו מצרים, עדין נחברים עמי' **לגאולים** (=אנשים שנמצאים בגלות) כי הם
היו בארץ שהוא לא שלהם, בארץ נכר, אבודים במדבר.
- כי מהיומם שהתחילה הגלות ועד לחזרת עמי' את נחלת אבותם, אינה מסתיימת
הgalot
- וכן הכתוב חוזר ומתחילה בכתיבת שמות ומספר היודים לזרים אףלו שכבר נכתב
ענין זה בעבר (בספר בראשית)

לאחר שסויימות להתאים את המשפטים למקום הנכון, חזרו, קראו שנית את דברי

הרמב"ן

וענו על השאלות הבאות:

- א. מה המיחד בספר שמות? צטו מדברי הרמב"ן והסבירו בלשונכם.
- ב. מדוע לדבריו, עצם היציאה מצרים אינה נחשבת כಗאולה?
- ג. לדבריו, מתי הסתיימה הגלות? מתי נחשבו בני ישראל גולים ומה הדבר שסימל זאת?

א.

ב.

ג.

שאלת סקר: [כנסו ל קישור זה](#) וכתבו שם:
מה היעד שלך בתחום מסוים בחיים ומה הפעולות אשר אתה עשו למימוש היעד?

ועכשיו נעבר לקרוא את פירושו של הנצי"ב מולזין (אשר מסביר את דברי "בעל הלכות גדולות" כאשר הוא מכנה את ספר שמות הספר "שני") בהקדמה על ספר שמות.

2. הנצי"ב מולזין – רבינו נתנלי צבי יהודה ברליין

מי היה הנצי"ב? [קראו כאן](#)

בעל הלכות גדולות בא למדנו שזה הספר – ביהود הוא שני לספר ראשית הבריאה, כי הוא חלק שני מזה הספר. היינו, בו נגמר סדר הבריאה. ו כאמור ז"ל "בראשית: בשביל ישראל שנקראו ראשית". פירוש: תכלית העולם בכלל, הוא שתהא אומה אחת 'חלק ה' עמו'. וזה לא נשלם עד שייצאו ישראל ממצרים ובאו לתקליהם, שיהיו ראויים להיות לאור-ゴים להעמידם על ידיעת אלהי עולם... נמצא בספר שמות הוא ספר שני לאחרון (כלומר, ספר בראשית), כמו שהמה עניין אחד ובו שני חלקים של ספר הבריאה.

גם כאן ב כדי להבין את פירושו הנכוי"ב עליהם למצא לכל ציטוט את המשפט המקורי
בלשונו (היעדרו במחסן המשפטים למטה):

הדברים בלשונו:

ציטוט דברי הנכוי"ב:

- בעל הלכות גדולות בא למדנו:
שהה הספר - ביחסו הוא שני לספר
ראשית הבריאה כי הוא חלק שני מזה
הספר. הינו, בו נגמר סדר הבריאה.
- .., וכמארם ז"ל "בראשית":
בשביל ישראל שנקראו ראשית".
- פירוש: תכלית העולם בכלל,
הוא שתהא אומה אחת 'חלק ה' עמו'.
- זה לא נשלם עד שייצאו ישראל
מצרים ובואו לתוכיכם, שייהיו ראויים
להיות לאור-גיים להעמידם על ידיעת
אלهي עולם
- נמצא בספר שמות הוא ספר שני
(הראשון (כלומר, ספר בראשית
כמו שהמה עניין אחד ובו שני חלקים
של ספר

מחסן המשפטים:

- ומטרה זו לא תוכל להיות שלמה עד שיצאו עמי ממצרים ויגשימו את התכליות (=מטרה) שלהם – והמטרה היא להיות ראויים להפוך להיות אוור לגאים ולהפיץ את תורת ה' בעולם.
- בעל ההלכות גדולות בא להסביר וללמד אותנו שספר שמות הוא הספר השני לספר הבריה – שזה ספר בראשית. זאת אומרת שהוא החלק השני של שני הספרים כי בספר שמות נגמר סיפור הבריה (למעשה שני הספרים, בראשית ושמות, מהווים ייחידה אחת של סיפור הבריה)
- ומתוך כך אנו רואים שספר שמות הוא השני בספר הראשון – ספר בראשית = שני הספרים עוסקים בעניין אחד המחלק לשני ספרים נפרדים.
- וכך אמרו חכמינו ז"ל "בראשית" על שם כך שיישראל נקראו ראשית.
- והפירוש לכך שהמטרה של כל העולם כולו הוא שתהא אומה אחת.

לאחר שסיימתם להתאים את המשפטים למקום הנכון, חזרו, קראו שנית את דברי

הנץ"ב

וענו על השאלות הבאות:

א. כיצד מסביר הנץ"ב את הכווי שנותן 'בעל ההלכות גדולות' בספר שמות, מדוע הוא כינה אותו כך?

ב. לדבריו, מה התכליות של יציאת מצרים, איזו מטרת-על היא משלימה?

ג. מצאו בסידור או בתפילה משפטיים המוכיחים את הרעיון של נץ"ב.

ד. מצאו באינטרנט דוגמאות לכך שישראל הם אוור לגויים.

א.

ב.

ג.

ד.

השוואה

השוואה היא מיומנות חשובה בלמידה. היכולת לזהות הבדלים ודברים משותפים. בתנ"ר נשווה בין ספרים, בין סיפורים שונים וגם בין דעתות שונות של פרשנים על אותו אירוע. בתרנ"ז בתרנה זו נתרגל מיומנות של השוואת בין פרשנים וסיכום פרשנים.

השלימו את הטבלה הבאה:

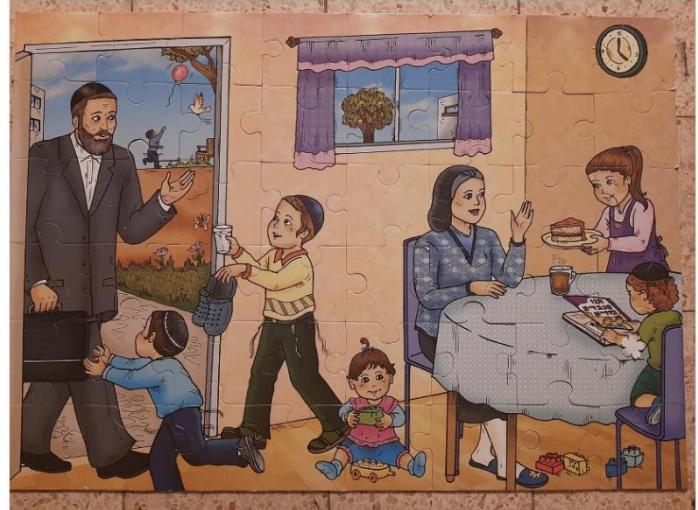
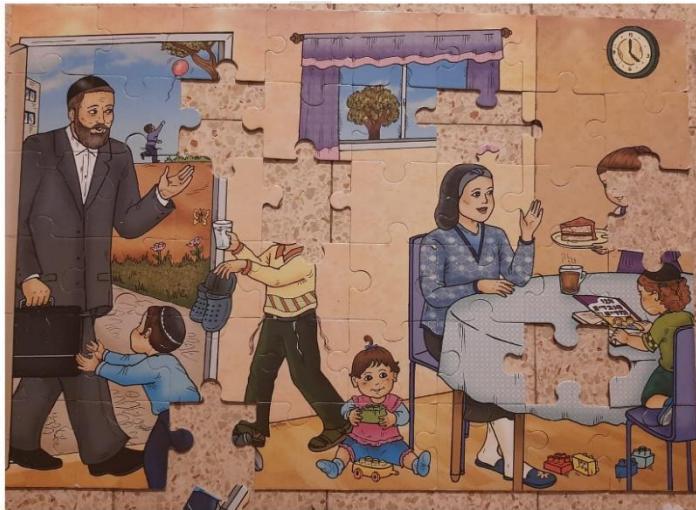
הנצי"ב	הרמב"ן	
		שונה: מטרת יציאת מצרים

דומה:

כיצד הושגה מטרה זו

תחנה שלישית:

התבונן היטב בשני הפאזלים וסביר את ההבדל ביניהם בהקשר למה שלמדנו במסע זה.

ועכשיו לסייעם לדברים,

השלם את המילים החסרות בקטע הסיכום: (ניתן להיעזר במחסן המילים שלמטה)
אם נתבונן לרגע בחיים _____ נבין שמיום היולדתנו אנחנו ממשיכים את חיינו מיום ליום.
לעתים יש _____ בין הדברים שעשיתי _____ להיום ולפעמים אין קשר ישיר.
אבל תמיד אם נתבונן לעומק נראה שיש לנו נקודות ממשק _____ אותןינו בין העבר
לעתיד. _____.

גם אם כרגע יצרנו משהו חדש, ככל הנראה יתכן והוא נוצר בעקבות הבנה שמה שעשינו בעבר
לא נכון ואנחנו - _____ מזה, במילוי אחריות מדריגים את העבר. אז שינו את
העתיד אבל בהחלט עם הקשר ישיר מה עבר.

זה ממש כמו _____, בפזול יש חלקים הקשורים באופן _____ אחד לשני ויש חלקים שלא כל כך קשורים אבל מספיק שחלק אחד יהיה חסר בפזול והוא פשוט משבש אתcola.

גם כאן אנו צריכים להבין שלעינו להכיר את _____ בין אם הוא קשור באופן ישר למצבנו עצשו או לא, כי מספיק שיש לנו מידע קטן שיפריע לתמונה השלמה להתבהר.
ולכן תלמיד יקר, אין אפשרות לנו להתחיל את חומש שמות מבלי להתייחס _____.

נכוון, אנחנו מתחילהם חומש חדש בשנה חדשה אבל רגע לפני שאנו נכנסים לעומק, בוא נזכיר מה היה לנו בראשית וכך זה קשור אליהם לשנה זו?
בחומש בראשית עסוקנו _____ ובתחלת קיומו של עם ישראל על ידי האבות הקדושים ו-12 השבטים.

אין הבריה _____ בחומש בראשית, אלא ממשיכה אל חומש שמות שם היא מסתiyaמת.
מתי? בבריאות עם ישראל, ברגע שעם ישראל יצא מצרים עם וקיבלו את התורה
, שם הבריה כביכול מגעה לקיצה.

כי הרי מה שווה העולם הזה בלי התורה? בלי עם ישראל? האם הוא ראוי להתקיים? וודאי!
שלא!

וכמו שלמדנו מגדולי הפרשנים: הרמב"ן אומר שהגאולה _____ נמצאת בחומש שמות והנציב מווילז'ין אומר שבראית העולם מושלמת רק כשהעם ישראל מלא את _____ עם זהה קורה בחומש שמות.

ולכן תלמיד יקר, חומש שמות מסתאים בעניין _____ שזאת השראת השכינה
בישראל!

מבחן מילים:

עבודת המשכן, ישר, ייעודו, שלנו, אטמול, במעמד הר סיני, פזול, התמונה, בראשית, קשר ישר,
בריאות העולם, נצורת, לומדים, שמחירות, הראשונה, העבר

תחנה רביעית:

כנס לlienק הבא: <https://padlet.com/davidella777/3yg7fce0jcz1e2b>

וכתוב סיטואציה שהייתה לך/למי שהו אחר או סיטואציה שאתה מכיר שבו בהתחלה חשנו לא רואים את התמונה המלאה אנחנו שיפוטים/דעותינו או כל דבר אחר, וכשהתמונה ברורה לנו אנחנו הופכים להיות יותר אמפטים. התלמיד צריך לקשר בין הנלמד למה שכתב

תחנה חמישית:

1. איך למדת ביחידת זו?
2. מה עזר לך ללמידה את היחידה הזאת?
3. מה למדת מיחידת זו? רעיון אחד חדש שהתאחד לך.

1.

2.

3.

**הגעתם לנקודת הסיום של המסע הראשון שלכם בחומר
שנות.**

**בטוחני שהיו רגעים קלים והיו רגעים יותר קשים במהלך זה
אבל למי מתאים? בשורה התחתונה, עשית
 זאת בגודול!**

**ישר כח גדול שצלחתם את המסע הנפלא
זה,
ניפגש במהלך הבא.**